

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morarilor Nr. 18.

Seriozile nefrancate nu se voru primi decatul numai de la corespondinti regulari ai „Federatiunei”. Articoli tramsi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politici, literari, comerciali si economici.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

A p e l u

cătra

Inteleginti'a romana. *)

Numerulu martirilor — vedemu cu dorere — se immultiesce pre dî ce merge. — Verosimilu, inca inainte de ce voru ajunge aceste sîre in publicu, unu demnu fiu alu natiunei romane va fi lipsit de libertatea sa personale.

Abî credu a fi de lipsa a espune numele junelui nostra martiru; lu cunosemu cu totii. Elu e energiosulu aperotoriu alu drepturilor celor apesati, alu dreptatii si umanitatii. E bravulu june *Ioane Porutiu*, Redactoriu interimalu alu „Federatiunei”, care sub impresiunea sentimentelor de dorere si nevoindu a-si insielâ nece conscientia si nece opiniunea publica, a reclamatu pentru nemorocitele victime de la Tofaleu, compatemire, dreptate si lege dela Ddieu si omenime, si care sa condamnatu prin sentinti'a Juriloru pentru delictu de presa la inchisore pre 6 lune si una multa banale de 241 fl. 84 cr. v. a. Candu ar fi constitutiunalismulu, alu carui jugu de feru ne apesa, unu constitutiunalismu adeveratu si nu absolutisticu; candu pres'a, care se dice libera, ar' fi asiè precum o a calificatu nemitoriu Anastasiu Panu; dîciu, candu ni ar' fi iertatu a ne demite in una spunere motivata a culpei, ce i-se imputa junelui martiru, ni ar' fi pre-nsioru a constatâ cu legea in mana: ca nu articulu incriminatu ci, d'in contra, fapt'a cea infioratoria si barbara a Baronului Apor contiene invederale criterie ale unui faptu subversivu.

A face acésta, celu pucinu in impregiurările de facia, credu ca nu ar' fi consultu.

Se speràmu inse, ca va veni tempulu — si inca nu preste multu — candu ffi natiunilor ne considerate si batu-jocurite se voru intalni ca frati de suferintia pre campulu de lupta legale, si poterea loru va fi mare, ca-ci este poterea poporeloru insetate de dreptate; de acésta potere trebue se se franga cerbici'a acelora carii, orbiti de una fululâ ne mai audita, mai credu inca si adi, — spre cea mai mare nemorocire comuna, — ca prin insulte si despretiu, prin violentia si persecutiuni, ne voru face a ingenunchia ca vit'a la junghiare, si ne vomu da drepturile nostre eterne, avereia si onorea in man'a antagonistiloru, ce'a ce romanulu nu va face nece odata.

Am disu, ca in impregiurările grave, in cari ne aflam, nu ni e permisu a ne demite in una combatere motivata a sentintiei aduse asupra junelui nostru martiru.

Asiè dara se facem celu pucinu ace'a de la ce, — fiindu uniti in cugete si in fapte, — nu ne poate impedece nece o potere pre lume, si ce e detorinti'a sacra a fia-carui romanu adeveratu.

*) Sunt mai bine de doue septemane, de candu On. D. si romanu zelosu, Elia Macelariu, ni tramsi acestu apel. Caus'a ca nu l'amu publicatu pana acum este nu numai strike-ulu eulegatorilor d'in Pest'a, ci mai veratosu insu-si cuprinsulu apelului, care se occupa in deosebi si de perso'n'a nostra. sta-di inse, candu apelulu Dlui Macelariu a aparutu nu numai in diariile nostre principali, precum „Romanul”, „Traianu” d'in Bucuresci si „Gazet'a Transilvanie”, ci si in fo'a germana „Reform”, redactata de D. Schuselka in Vien'a, amu fi nedrepti cătra Dnului Macelariu, daca amu mai amenâ publicarea apelului său. Aci este locul ca se mentiunâmu ce-va despre procesulu nostru de presa. In numerulu trecutu alu „Federatiunei” se potu vedé tote. Curtea de cassatiune a nullificatu, ce e dreptu, verdictul juriului si sentinti'a tribunalului de presa d'in Pest'a, inse Dnului Baltasaru Horvath, ministru de justitia, a delegatu juriula si tribunalul de presa d'in Tirnavia (Nagy-Szombat), pentru nou'a pertratare a procesului nostru de presa in caus'a Tofalenilor. Resultatulu nu se potu scî. Cătu pentru expresiunile, cu cari D. Macelariu ne onora in apelulu său, ne sentim indatorati a declarâ, fara vre-una modestia falsa, ca noi nu ne consideram si nece ca ne vomu considera candu-va de martiri, inse n' vomu impleni, in cătu vomu poté, detorintele nostre de Romani cu tota ardore animei nostre si cu tota poterea debileloru nostre facultati spirituali, ro-gandu totodata pre ori-ea romanu ca, daca ne amu abate candu-va de la detorintele nostre de romani, se ne indrepteze si se ne ajutore.

Red.

Sî apelam la anim'a parintiesca a bunului nostru Monarcu si mare Principe Franciscu Iosifu I, si se spunem cu deplina incredere fiesca, ca numai atuncea va fi Imperat'fa tare si mare in-laintru si in afara, candu cuvintele de auru rositite de pre inaltîmea lui, cu ocaziunea deschiderii senatului imperialu d'in 1868, voru deveni fapte complenite.

Sî apelam la confratii de suferintia, la tote natiunile culte si civilisate, la intreg'a Europa, prin lamurirea opiniunei publice; se spunem Domniloru de la potere, ca politica ce urmarescu e daunosa, ca ea va duce, preste scurtu, nu numai Ungaria si Transilvania ci intregu Imperiulu, unde se asta adi sangerandu Poloni'a, pentru ca nu bunavointi'a poterilor straine, precum nece tractatele incheiate cu acelea, ci egal'a indreptat'fre a natiunilor conlocutorie sunt garantiele adeverate pantrui independinti'a si libertatea patriei.

Sî le spunem: ca doue natiuni libere sunt mai tari in cont'a inimicului comunu, de cătu candu un'a asupresce pre ceealalta; — ca spatiul intre pacienti'a si desperatiunea poporeloru apesate s'a scurtat forte tare, si ca poterea unui poporu desperat e mare si infricosata.

Sî le dîcemu mai departe, nece mai multu nece mai pucinu, de cătu ce au dîsu ei in 1861 Nemtilor d'in Vien'a: O unitate storsa prin sila nu face Imperat'fa mai potent; conscientia lovita a fia-carui poporu si amaretiunea produsa prin sila descepta tendinti'a de despartire, ba potre chiaru de desfacere, d'in care causa Imperat'fa atuncea va fi mai debila, candu va ave mai multa trebuinta de intreg'a sa potere si de tota insufletrea poporeloru sale. Lovirea in drepturile unei tiere, ca si a unui poporu, totu-de-un'a este nedrepta si produce sentimenti de dorere si nemultumire.

In fine credu, ca sacra detorintie ne impune la fia-care, ca — spre ajungerea scopurilor mai susu indigitate si constatarea recunoscintiei, ce detorim junelui martiru Ioanu Porutiu si altoru consacrati si carii se voru consacra pentru natiune, — se ne grabim cu toti a aduce pre altariulu natiunei tote posintiosele jertfe bane sci.

Premitiudu aceste-a, mi-iau libertatea a indreptat'ferbinta rogare cătra intreg'a inteligintia romana: ca se binevoiesca a aduná contribuiri de bunavoia pretotindenea, folosindu-se mai cu sema de oca-siunile festivitatilor, — era contribuirile ce voru incurge a le tramite d'impreuna cu consemnatia marimisiloru contributori, Dlui Consiliariu reg. aulicu in pensiune, Iacobu Bologa, in Sibiu.

Domne-dieu cu noi si cu caus'a nostra cea drepta!

Sibiu, 15 februarie 1870,

Elia Macelariu,

Blasius, 15. Febr. 1870.

Articulus a Lipitorokról.

De căte ori consideram starea nostra d'in pre-sente, de căte ori pentru una mai cuvenientiosa apretiuire facem alaturare intre dins'a si trecutu, totu-de-un'a cauta se rumpemu firulu meditatiunilor nostre cu acea persvaziune trista, cum ca sorteau nostra, a romanilor d'in laintrulu Carpatilor, de locu nu s'a usioratu, nece in respectu politici, nece in respectu baserecescu; cum ca acelui mare corpu, carele — cu neglegerea celor multi sante dorintie, cu calcarea celor mai juste cadintie ale natiunei nostre — deprende potere legislativa, nu ne va da garantie secure pre cari se cutezam a ne edefică venitoriulu; in fine, cum ca faptele si measurele regimului facia cu noi sunt adi, la anulu Domnului 1870, este una data asiè nederepte, asiè asupratorie, in cătu trecutulu celu plinu de amaru abié le pote infacișia parechia.

Scimus noi bene, ce sunt indatenati contrarii a respunde, de căte ori audu dela noi aceste si de aceste. Scimus noi bene, cum saru dinsii in

Pretiul de Prenumeratüne:
Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 6 " " "
Pre anul intregu 12 " " "

Pentru Romanii:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 15 " = 15 " "
" 3 — 8 " = 8 " "

Pentru Inscriptiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In locul deschisui 20 cr. de linia.
Unu exempliaru costa 10 cr.

ainte cu nesce sterpitute de legi, in cari de-a-supra'e scrisu cuventulu egalitate si inca in litere mari, ca se bata mai tare la ochi si mai usioru se pota amagi, er' apoi unde se reguleza punerea ei in vietia, biet'a egalitate astă e intorsa preste capu, pana se alege d'intr'ins'a una perfecta sierbitute.

Tote aceste le scie — pentru ca amaru le sente — ori-ce romanu. De ace'a nece volimu a subtrage onoratilor lectori tempulu pretiosu prin deduceri si probari superflue, ci numai a inregistrat un'a d'in cele mai prospete fapte ale regimului, priu care areta de nou, si cătu se pota mai invederatu, vitreg'a sa facia cu noi.

E cunoscutu, ce fierbinte dorescu romanii de confesiunea gr.-catolica infinitarea congresului loru baserecescu. Sunt cunoscute staruintele, ce d'insii in cursu de 20 ani au facutu pentru realizarea acestei juste dorintie. Causele si pedecele pretiesute inca au apucat a strabate la lumina, éra cele adeverate abié in treacatu s'au atinsu si indegetatu.

Se pare ca acum omenii de la potere au gatatu-o cu tote pretieserile si siovialele.

Acum, dupa ce catolicii apusani au congresu compusu d'in clerici si laici, nu mai potu responde greco-catolicilor de la Blasius: „Rom'a se contrarieza, de ace'a nu poteti se ve adunati si la regularea afacerilor baserecesci asié, pre cum ve adunati la cultulu divinu: clericii impreuna cu laicii.”

Argumentulu acestu-a nu mai prende, ca romanii catolici au congresu.

Deci barbatii de statu ai imperathei magiare cauta se-si arete colorea. Si-o au si aretat. Éca in ce modu:

Metropolitulu Vancua, vediudu starea spiritelor in archidioces'a de Alb'a-Juli'a si convin-su cum ca unu archipastorii numai asiè pot spera increderea si amoreea filloru sei spirituali, deca respecteza dorintele si tinde a realizá ideele, ce opiniunea publica le socotesce salutarie si ducatorie la scopu, — in data ce ocupă scaunulu său de metropolit, inscientia pre regim despre statul lucratorilor si necessitatea tienerei congresului in archidiocesă.

Acceptam cu sete involirea regimului si neme nu-si pota aduce a mente, ca d'in partea acésta se voru pune ce-va pedepe.

Si éca! intru una dî frumosa a lunei treceute vine in Blasius una chartia ministeriale, prin carea in terminii celi mai categorici se denega romanilor gr. catolici ducatorul de a se aduná si d'insii in congresu. Ma ce este mai multu: ministeriulu spune apriatu, cum ca baserec'a nostra (ca apertinentia a baserecei catolice) si-are locul in congresulu autonomicu alu baserecei catolice d'in Ungaria!

Acestu-a este darulu de anulu nou, ce ne veni de la ministeriulu d'in Pest'a intru alu 3-lea anu de la incepitulu activitatii sale celei funeste!

Ministeriulu pestanu trateza baserec'a nostra totu ca apendicea si apertinenti'a unei baserece carea dupa ritu, disciplina si natiunalitate este cu totulu straina de a nostra.

Ministeriulu pestanu nu vrea se recunoscă in fapta, cum ca metropolit'a nostra e restaurata, ci ne considera totu de lipiture ale apusaniilor.

Ministeriulu pestanu nu vrea se scia, cum ca baserec'a de Alb'a-Juli'a are metropolitulu său propriu, ci pre metropolitulu nostru lu trateza ca si pre unu protopopu alu primatului ungurescu de la Strigoniu; de ace'a-i dice, se merge in congresulu pestanu.

Ministeriulu pestanu ignoreza cu totulu de lipiture baserecei nostre si in cunscintia m-a-n-e-i libere, ce i-sa acordat si de care se folosesc fara nece unu respectu, se apuca se ne constranga a ne lapeda de autonomia baserecei nostre.

Asiè ne considera si asiè ne trateza ministeriulu pestanu.

Si ce ne indereptatiesce a accepta ca, celi ce

de seculi ne asupreseu, să voliesca alta de cătu scaderea și umilirea nostra totale?

Inainte de 1700 nu poteamă avea derepturi, pentru că nu erămu catolici; după ce ne-am unitu cu catolicii, trebuie să ne indestulumu cu acea că au catolicii, ale caror lipiture erămu.

Aceasta ni o spune și rescriptul amentitul mai susu.

Formele se schimba, esenția romane: romani ca romani în statul magiaru nu potu avea nici unu dreptu, pentru că derepturile in statul magienu sunt numai pentru magari. Cene vrea să aiba derepturi, faca-se magiaru, si va avea totu.

Aceasta este quitesentia resonamentelor si a prudentiei de statu — cum se poate află ea la magiaru de la celu din urma notariu si pana la ministrul.

Unică mangaiare ne este, că caracterul celu fermu alu romanului carele, deca nu s'a sfematu prin ordele barbarilor si prin una milia de furture, fără indoieala nece prin ucase ministeriali nu se va potă sf. r. nă.

m. m.

Camer'a representantilor Ungariei.

(Urmare.)

Raportul siedintei de la 28 fabr. avemu să-lu întrigim prin urmatoria discutiune, ce să a trecutu cu vedere:

Sigis. Borl e a: Onor. Camera! In cottulu Zaran dului, ce precum se scie, e unulu d'in cele mai serace comitate, locuitori, pe langa tota seraci' loru, după ce invinsera pedecele puse d'in tote laturile, au înființat este impu in Bradu unu gimnasiu romanescu d'in denarii loru proprii, si de ora-ce e pră cunoscute si acea, că spesele gimnasiului in anulu d'antâi sunt mai mari decât in anii urmatori, că-ce n'au să se ingrigesca numai de salariele profesorilor, ci si de spesele recerute pentru provadere institutului cu recusitele necesarie, că-ci si la economia de casa, mai alesu clas'a seraca a poporului, la inceputu, are să lupte cu mari greutăti, si spre delaturarea acestoru-a are lipsa de spese mai mari. Pe bas'a acestoru-a, onorab. camera, mi-ieu voia a face una propunere; la pasinu acestu-a m'au indemnatu dechiaratiunile multoru ablegati, roștite la desbaterea afacerii subvențiunii pe sem'a teatrului, cari promiteau, că de ar' fi vorba de afacerile educatiunei poporului său scolelor, bucurosi aru vota sumele cerute pe sem'a națiunilor nemagiare, si eu nu me indoiesc, că acei ablegati si-voru imprimis promisiunea si voru vota o suma micutia pe sem'a educatiunei si scolelor poporale; de alta parte, on. camera, eu asiè sum convinsu, că de voru vedé celealte comitate că regimul pre terenului educatiunei spriginesce po orulu seracu d'in acestu cotti in nesuntiele lui nobile, — si loru li va servi aceasta de indemnă spre imitare, si, in fine, considerandu si acea, că acestu gimnasiu d'in Bradu e uniculu gimnasiu romanu gr. or. in Ungaria ce l'au infinitat locuitori d'in avearea loru, — sum liberu a presentă urmatoria propunere: In bugetulu ministrului de invetiatori, la titl. IV. să se adaugă ca rubrica 11 pre sem'a magiunisului romanu d'in Bradu 4000 fl. De sine se intielege, că si aceasta suma votata inca se va transpună in estra-ordinariulu bugetului. — Amendamentul se transpună la comis. finanziaria. „Albin'a.”

Să voteza 22,110 fl. pentru scol'a reale superiora d'in Bud'a, si 15,745 fl. pentru cea d'in Casovia. Se adopta, mai de parte, rubricele 13 si 14. Cu privire la scol'a reale superiora d'in Sabiu, pentru carea sunt preliminati 5000 fl., Várad y propune, ca sum'a aceasta să se treca in estra-ordinariulu bugetului. — Se primeste. Dupa acea se votează rubricele 16—21. — Sub rubrica 2 sunt preliminati 182,250 fl. pentru preparandiele de profesori si 42,750 fl. pentru una preparandia de profesorese.

Notariulu cefesce propunea, facuta ieri de dlu Ios. Hodosiu:

Ceru cuventu. Fiindu că amendamentul meu, ce amu facutu ieri in privintia preparandielor se cuprinde in amendamentulu dlu Irányi (Strigari: asié este), care s'a primitu degăză, asié nu ceru votare asupr'a amendamentului meu, ei lu retragu. (Aprobări.)

Siedintia de la 1 mart.

Dupa autenticarea procesului verbalu trecutu, camer'a decide, ca interpellatiunile si proiectele de conclusu neresolvite inca să se tipărescă, ér' petitiunile venite la biurou să se concreda comisiunea esmise pentru petitiuni. — In ordinea agendelor dălei urmăra pertractarea specială a bugetului ministrului de instructiune publica: rubrica 22 d'in titlulu 4. Comisiunea fin. a propus, ca rubrica aceasta să se unifice cu rubr. 25 si 26 asié: „pentru preparandie si pentru infinitarea si ajutorarea scolelor comunale si poporale” se votăza 515,000 fl.

Eduardu Kállay propune, ca sum'a de 290,000 fl. preliminata pentru infinitarea scolelor poporale să se sporăca pana la unu milionu fl. — Presedintele

crede, că aceasta propunere e a se tramite comisiunei fin. — Dan. Irányi inca nu e multiamitu cu mică suma de sub titlulu d'in cestiune si sprigindu propunerea lui Kállay, recomenda a aruncă dare de lucru in favorul cultivareci poporului si roga pe ministrul instr., ca să cerce, unde, in cari provincie lips'a e mai mare si să intrebuintizeze acolo sum'a ce i se va votă. — Min. E ötvös primește cu bucuria propunerca lui Kállay, in sperantia, că comisiunea fin. se va îngrijgi pentru acoperirea ei. Avemu mare lipsa de instrumente si invetatori: ni-aru trebui 20—25 mii de invetatori si n'avemu mai multi de 15 mii. Promite că va prezenta unu proiectu cu privire la asecurarea sumelor trebuințioase pentru edificarea scolelor d'in partea comunelor, si, cu privire la cele dîse de Irányi, spune, că lips'a e asemenea pre totindene. — Col. Tisza propune, ca, considerandu importantia educatiunei poporului si inferioritatea acestei-a la noi, camer'a să voteze sum'a preliminata de 290,000 fl., provocandu pe ministrul instructiunei, să ceară credetul suplentu ~~fin.~~ sum'a trebuințioasa pentru promovarea culturii poporului. — Gabr. Várad y intrăba, ce să facutu cu cele 20 mii fl. votate anu pentru pensiunarea invetatorilor? — Secret. de statu Ged. Tanárky dice, că să a împărțită intre 43 invetatori, cari au cerutu ajutoru. — Min. E ötvös recomenda propunerea lui Tisza. — Vinc. Brogyáni dice, că milionul propus de Kállay trebuie să se voteze nu numai pentru scolele comunale ci si in favorul „seracelor” scole confessionale si face proiectul de conclusu, ca ministrul să fie provocat a prezenta unu proiectu de lege pentru organizarea scolelor pop. si pentru regulararea salariilor si detorintielor invetatorilor scolelor confessionale. (Sgomotu. Magarii: Nu ne trebuie!)

Aceasta propunere d'in urma se rejectă, primindu-se numai a lui Col. Tisza. — Urmăra rubrica: pentru institutulu d'ameliu anglicane si pentru preparandia de fete d'in Pest'a 4000 fl. Acă se desvolta una discutiune agera. Cea mai însemnată parte a oratorilor nu voiesc să votăze virginelor anglicane subvențiune pentru că cunoscătorii germani secesulu frumosu d'in Pest'a. Rubrica d'in cestiune se submite votului, si 100 insi se pronuncia pro ér' 114 contr'a, deci cade. (Urari viue.) Se dă cetire rubricei: 28,500 fl. pentru edarea „foiei invetatorilor poporului” in 7 limbe.

Presedintele: Dlu Hodosiu are cuventulu. Ios. Hodosiu: Onorabila camera, dlu ministrul de culte si instructiune publica in cuventarea sa de la 17 februariu a. c. a disu, că ori-ce monopolu in instructiunea publica este periculos. Si eu diu asié, si dău tota dreptatea dui ministrul. Dlu ministrul ince pare că nu se tiene de acestu principiu, si nu-lu aplică in tote; celu pucinu cu „foia invetatorilor poporului” se vede că urmăra chiaru contrariu. Eu n'aslu potă iertă ministrului să se ocupe cu editiunica astorul-felin de foie, că-ci nu pote fi nici-de-cumus escusatu, că n'ar' tinde la monopolisare; eu aslu lasă concurrentiei libere editiunile de foie pentru invetatori populari. Ministrul, fiindu editorulu acelei foie, trebuie că are o directiune, o intențiune, ce urmăra in foia sa. Si daca cantu la aceasta foia, a carei editiune romana mi-a venit la mana numai d'in intemplare, vedu că aceea n'rece nici-unu avantajiu pentru romani. Daca scopulu acelei foie este instruirea poporului, apoi aceea nu corespunde scopului; că-ci scopulu instructiunei poporului numai asié se poate ajunge, daca instructiunea se face in limb'a poporului. Poporul numai in limb'a propria se poate educă fia in scola, fia prin foie periodice, prin urmare si prin foia de sub cestiune. Aceasta foia ince se redacteza in limb'a magiara, era in celealte siese limbe ale tierei se publica numai in traductiune; traductiunea ince omora spiritulu națiunalu, si porta in sine totdeun'a numai spiritulu originalului — acă celu magiara. In budgetu se dice, că se publica in siepte limbe, dar' nu se spune cari sunt aceste limbe? Pentru ce nu se spune? dlu ministrul va sci. Eu vedu, că se publica si in limb'a romana, dar precum am disu acesta este numai traductiune; si o traductiune atâtă de rea, domnilor, in cătu aceea nu o poate intielege nimeni; aceasta traductiune nu numai că nu ajuta instructiunei populari intru nimicu, ea inca mai strica si limb'a. Dar' eu vedu, că scopulu acestei foie este a invetări limb'a magiara si a imbăta cu spiritu magiara pe invetatori populari; ea are scopu a lati cărtile magiare in scolele populari si confessionali. Aci chiaru in exemplariulu romanu care lu-am la mana, (Ioanovits, secretariu de statu: Ce numeru?) numerul 50 d'in 16 decembre 1869; in acestu numeru diu, este o ordinatiune miniteriale, in care se dice, că scolele confessionale să-si procure mapp'a Ungariei in limb'a magiara. Ce se vre cu aceasta, daca nu latirea limbiei magiare in scolele nemagiare? Apoi, precum am disu, traducerea atâtă este de prostă, atâtă de contraria geniului limbii romane, in cătu eu, care sci limb'a romana, si credu că o sci bine pentru că sunt romanu si este limb'a mea propria, eu diu, nu sunt in stare să pricepu cea mai mare parte d'in acea traducere. Mi pare reu, domnilor, că suntem pucini aci, cari se sciti limb'a romana, că v'aslu eti uncle pasagie d'in aceasta foia, ca să vedeti cum traductiunea strica limb'a, si cum aceasta traductiune este d'in cele mai rele ce se poate. Totu-si fiindu că sunt aci in casa si de aci-a, cari intielegu lim-

b'a romana, permiteti-mi a ve ceti numai vre o căteva constructiuni (Sandim). Acă intr'unu locu se dice: „Inventatoriulu e suflatul scolei sale” (Oratorele spune si magarescă. Haritate. Sandim!) Se poate, că aci e gresiela de tipariu; să vedem ince alta constructiune. Immediat după acestu punctu se dice: „Cu cătu celu mai de viață si mai diligente, cu altătă voru fi mai atrăgi si mai atenti si invetaciile lui.” Nu v'o potu spune si ungurescă, domnilor, că nu pricepu, nu intielegu nimicu (Strigari: Nici noi nu intielegem, Haritate.) Eu credu, că nu intielegeti, pentru că nu sciti limb'a, dar' eu, care sci, si nu intielegu nimicu. Dar' de aceste schimosită de limbă e plina „foia invetatorilor poporului” editată de dlu ministrul alu instructiunei publice; nu vren ince si molesta cu alte citatiuni^{*)}, ci, daca dlu ministrul or eminențele traducatoriu alu său viesce, le voi arăta astfelui de constructiuni false o multime in foia preprezinta a domnieilor!

Pentru aceste motive, domnilor, cu aslu propune stergerea rubricei d'in budgetu pentru foia de sub cestiune; si sum'a de 28,500 fl. preliminata pentru aceasta foia, mai bucurosu o aslu votă pentru ajutoriulu scolelor confessionali; sci ince că nu mi se primește nici o propunere. Ce aslu potă face alta dara, decât a chiamă luarea aminte a domnului ministrul la urmatorile. Mai inainte de tote, să binevoiescă a aplică poteri bune, apăsi destule la redactiunea foiei (Aprobări), si a chiamă acolo oameni cari pricepu si lucrul si cunoșteau bine si limb'a romana; să fie romani si să cunoște, daca este de lipsa, si limb'a ungurescă. Apoi să lase a se publică in acea foia corespondintie si articoli originali romanesi, cari să intereseze pe invetatori romani, si d'in cari să inveti si limb'a si instructiune; si să nu publice numai traductiuni d'in limb'a magiara, că-ci, precum am disu, traductiunea omora spiritulu, si numai in limb'a originală se potu exprima ideele mai bine. Celu pucinu eu asié su facutu, că numai in limb'a mea romana cugetu, si numai in această mi potu exprima mai bine ideele mele.

Numai la aceste eră, să tragă atenția dui ministru, si credu că nu i-va fi spre greutate a urmări consiliu alu men (Aprobări). La casu contrarul sunt pentru stergerea subvențiunii d'in budgetu.

Lad. Berzenzy vre să credă, că nu traducea monstroso a foiei invetatorilor ar' fi cauza că acelu organu nu se poate pricepe ci multele dialecte ale limbii romane. (Oratorulu face, călu d'antâi, aceasta descoptire ignoranta si fără capătă, Rap.) — Secret. de statu, G. Ioanovicu dice, că traductiunea foie invet. nu e asié de rea precum a descrisu-o Hodosiu. De altfel nu limb'a in carea iosei mai multu spiretul in care se redacteaza este a se luă in consideratiune. (Da lu-cunoșteam: magarisare cu ori-ce pretiu: mintușă spiretu! Rap.)

Vinc. Babesiu recunoște, că spiretul este esențial, ince si cele mai ingeniose cugete exprese reu si perdu valoarea; spune, că foia dui Eötvös intrădeverea, deci spriginescă propunerea lui Hodosiu.

Sig. Borl e a spune, cu mirare, că daca ceremonia va pentru scopurile de cultura națională, nu n'i se da dar' n'i se impune cu sil'a acea ce noi nu cernu; sprijinescă propunerea lui Hodosiu.

Sig. Popu n'rece nemica contr'a traductiunei; ar dorii ince, că testul foiei să fie originalu romanesc. — Svet. Mileticu spune, că foia invet. n'rece nici un scop pentru invetatori serbi, fiindu că n'o cetește. — Dan. Irányi propune a se votă 80,000 fl. pentru editiunaa junimei adulte; ideea desvoltata de Irányi a adoptată in principiu. — In fine se publică legea santiunăta despre convențiunea suplentă a tractatului de comunitate cu Anglia.

Siedintia de la 2 mart.

La processulu verbalu alu siedintiei trecute dlu Ios. Hodosiu face observarea că propunerea in privintia preparandielor nu si-a revocat-o puru si simplu precum se dice in processulu verbalu, ci a disu că si-o retrage fiindu că aceea se cuprinde in amendamentulu lui Irányi adoptat de la Anglia. —

Maur. Wahrman intrăba pre ministrul justiție pana unde a ajunsu cu elaborarea codului penal, comercial si a legei de concursu? — Ben. Cralievici (croate) interpelăza — in limb'a croata — pe ministrul de comunicatiune: candu va prezenta camerei projectul de lege pentru edificarea liniei Esecu-Siseu? — Amba interpellatiunile se predau ministrilor respectivi. — Unde se ordinea dălei se petraște titlulu 5, despr stipendie si alte scopuri de instructiune. — Gabr. Várad y propune, ca fondulu Teresianului d'in Viena să se intrebuintizeze aici in tiéra, ér' Teresianul d'in Sabiu;

^{*)} Pentru publiculu cetitoriu mai adaugem aci une monimente de limbă d'in cestiua foia: „Inventatorilor ar se cerce gresiela in sine insu-si.” „Recerintele invetatoriului sunt: pricepera perfecta de disciplulor sci, „Totu acătre trebuie să facem si atunci candu capitalul de la atentiu e impedecat prin intipuirea ce o are si spiretu.” etc. etc. etc.

se organizeze de nou. — Sig. Papu cere, ca in locu de „pamentu regescu” să se pună in lege: fundu regiu. — Gavr. Várady propune, ca să se asternă camerei unu proiectu de lege pentru premiarea autorilor seraci. (Aprobare.) — Urmăza rubrica „museului naționalu. Pulsky propune a se spori sumă destinată museului. — Miletici propune, ca in locu de „museu naționalu” să se pună: muzeul tinerii. Dar, firesce, propunerea acăstă nu se primește.

Jos. Hodosiu. Vreau să facu acă o motiune său amendamentu (Președintele). Pute după ce vomu trece peste totă rubricile. Nu; acum după ce s'a adoptat primă rubrica, vreau ca amendamentul ce voi face să vina de a două rubrica, se intielege, la casă și cindu s'ar adoptă (Sandimur).

Onorabile camera, cindu vreau să facu amendamentul meu, marturisescu, că incepă a ve vorbi cu ore-săcăre temere, asă potă dîce retinere său chiară — indiferentia. Si aceasta temere, aceasta retinere, său fia si indiferentia nu este fără temeu (Sandimur). Cindu s'a discutat budgetul ministerului de interne, am avut onore a propune votarea unei subvenții pentru înființarea unui teatră naționalu român; cu aceea ocazie am audiat dicundu-se, că acu-si cindu se va discuta budgetul ministerului de culte si instructiune publică, se vor propune si adoptă sume mai mari pentru cultură si educatiunea poporului preste totu, prin urmare si pentru cultură poporului român.

Ce s'a facutu inse si ce se face inca, acum cindu se discute acestu budgetu? Aceea, că, propunerea condeputatului nostru Vichentic Babesiu, pentru a se votă o sumă mai mare intru ajutoriul besericelor romane — a cadiutu, nu o ati votat; precum a cadiutu, nu ati votat nici propunerea condeputatului nostru Borlea pentru ajutorarea gimnasiului romanu din Bradu, districtul Zărandu. A! dar' aceasta propunere o ati relegat la comisiunea financiară.

Ce potu speră acum eu, care spre asemenea scopu vreau să ve propunu adoptarea unei sume in budgetul ministerului de culte si instructiune publică? Ve marturisescu, domnilor (Sandimur, Săudimur!), ve marturisescu, că facia cu omnipotentiă domniei-vostre, pucina său nici o sperantă nu am, că asă potă reiesi cu propunerea mea (Sandimur).

Domnilor! cindu venim noi si ve dicem: votati unu ajutoriu pentru înființarea unui teatră naționalu romanu; ne respondeti: nu se poate, căci romani inca n'au nici-un teatră, asă nici ajutoriu nu se poate votă; si mai dicet, că: nici romani din tiără românească n'au votat acolo nimicu pentru înființarea unui teatră magiaru, prin urmare nici magiarii de aici nu potu să voteze ce-va pentru teatră naționalu romanu. Această ve este argumentul!

Daca ve dicem: votati ce-va, său votati o sumă mai mare pentru adjutorarea besericelor si preotilor romani, pentru că n'au venituri, sunt seraci; ne respondeti: nu se poate, său se potă pentru aceea, pentru că nu se poate votă adjutoriu acelor beserice ortodoxe cari in Ungaria fiindu, a loru legislatore este in Petersburgu, alu loru capu mirenu este Czárulu (Tisza cere evenimentu). Macar totă lumea scie, că aceasta afirmație nu e esactă (Aprobare); totă lumea vede, că nimicu e mai absurd decât a afirmă asă ce-va (Miscare). Er' de alta parte mai dicet inca: nu trebuie datu preotilor romani adjutoriu, pentru că preotii romani nici cetă nu sciu (Berzenzey: N'am disu!) Ai disu. Această apoi era este argument! Dar, domnilor, aci foia s'ar potă intorce (Sandimur) si a dice: multi omeni-secui, crestini-catolici sunt, cari cu rosariul in mana se facu a ceti rogațiunile latinesce, fară să scia, că ce cetescu. Eu ince pentru aceea, că nu sciu cetă său nu priepe ce cetescu, n'asă potă dîce nici-o-data, că in interesul culturei si educatiunei acestor crestini-catolici să nu se voteze nici-unu adjutoriu (Aprobare).

Daca ve dicem: respectati naționalitățile intru aplicarea individilor la funcțiunile publice; ne respondeti, că nu trebuie respectate nici diferențele naționalității religiunile loru, ci trebuie respectata numai capacitatea. Se vede apoi cum respectati capacitatea, căci, precum am audiu dicundu-se, s'a numită inspectori scolari si de acei-a, cari nici serie nu sciu (Aprobare, sgomotu). Er' de alta parte ne mai dicet inca, că in centrul ministerului de culte si instructiune publică, pentru aceea sunt atât-a oficiali superflui, pentru că a trebuitu să se iee in considerare diferențele naționalității si religiuni; prin urmare naționalitățile si religiunile numai pro superfluo se ieau in considerare la funcțiunile publice de statu. In astfelu de dilema, noi, precum dîce romanul, dămu „si cu capul de pietră, si cu pietră de capu.” (Sgomotu. Oratorele spune și unguresc.)

Daca ve dicem si ve rogămu, să recunosceti si să ne assecure drepturile noastre politice atâtă in privința naționale cătu si in privința limbei; ne respondeti: că vremu, să daraburimă tiără, si că se mergem in România daca voimă drepturi politice. Aceste apoi inca sunt argumente! Dar' si această este tiără nostra, si nu voimă a merge in România; si cindu amu voi merge,

domnia-vosra ati fi cari ne-ati retine (Strigări: oho! ba nu! sgomotu).

Daca ve dicem: faceti să incete in Transilvania starea exceptiunale si arbitriul guvernului; ne respondeti, că nu se poie, pentru că in tota tușă este unu inițiuvlachu! Această apoi chiară este argumentu! (Sgomotu.)

Tote aceste, domnilor, me aduc la convingerea că tindeți la magiarisare, că cultură si educatiunea poporului vreti să o manegati in spiritul magiaru; si astă vedu, că budgetul ministerului de culte si instructiune publică aici tientesce, astfelu este acelă compus, astfelu este preliminatu; căci d'in mai 2 milioane de florini aproape la 18/20 părți sunt menite spre scopuri specifice magiare, si abia 2/20 părți sunt cari s'ar potă dîce că nu sunt pentru scopuri specifici magiare (Sgomotu mare.)

Cu tote aceste, domnilor (Sandimur), dîteu cu tote că facia cu propanerile si amendamentele nostre ve folositi de obiectiuni si argumente atâtă de plausibili! si chiară pentru aceea, vreau a dîce, chiară pentru că d'in budgetul ministerului de culte si instructiune publică este o suma atâtă de considerabile preliminata pentru scopuri specifici magiare — eu, d'in detorintă mea naționale, si d'in oblegamentul meu ca deputat, vinu inaintea onorabilei camere a face unu amendamentu, propriamente o propunere in favoarea unui poporu, a carui cultura națională nu este numai in interesul său propriu ci chiară si in interesul naționali magiare, si acestu poporu este poporul român, este naționala romana, care singura este său are să fia aliatul celu mai naturalu alu magiarilor; si eu nu credu, că ar' potă fi in interesul bine priceputu alu naționali magiare de a oprime prenaționala romana, său macaru de a-i impiedica inflorirea si cultură, său numai de a o ignoră macaru (Aprobare. Sgomotu. Săudimur.)

Domnilor, astă credu, că multi veti său veti fi audiu celu pucinu, că inca la a. 1860. s'a înființat in Transilvania o asociatiune pentru literatură romana si cultură poporului român. Eu am avut onore de a mai vorbi chiară in aceasta camera despre acea asociatiune, si anume cu ocazia unei interpellatiuni ce am facutu ministrului de interne, si cu ocazia unei proiectu de rezoluție ce am datu la buroului camerei, dar' care, o dicu numai astă prin accidentu, inca nici pana in diu' de astă-di nu s'a pusul la ordinea dilei. Credu, mai incolo, că veti său multi, său era-si voti fi auditu celu pucinu, că si in Aradu s'a formatu o societate romana pentru cultură poporului român.

Acesei două institute sunt, domnilor, in favorului caroră ceru buna-vointă onorabilei camere. Ele au de singurul scopu: literatură romana si cultură poporului român.

Argumentul meu pentru care ceru adjutorarea acestor institute, este scurtu, simplu si precis: starea materiale seraca a romanilor, si interesul comunu alu culturei poporului. Mai adaugu acă, că statutele acestor institute sunt aprobat si intarite dela locurile mai inalte.

Recomendu amendamentul meu.

Inainte ince de ce i s'ar da cetire, fiindu că, precum amu disu, tare me temu că nu se va primi, dati-mi voia se incheiu cu o anecdota (Săudimur, Săudimur!) care ince este faptă.

Unu cetăianu din Siri'a, districtul Aradului, a avut procesu cu Bohusiu, nu condeputatul nostru ci cu unu altu Bohusiu totu din Siri'a si marc domnul de patmentu. Cetăianul sirianu si-a perdu processul la tribunalulu din Aradu, si intelindu-se cu advocatul său, cindu acestă i-a spusu că: Frate, ai perditu processul cu Bohusiu, elu a respunsu forte laconicu, simplu si cu sange rece dicundu: „Cu atâtă mai reu pentru Bohusiu!” (Sgomotu. Oratorele spune și unguresc. Sgomotu mare.)

Se poate, domnilor, că presentandu-me si eu inaintea tramititorilor mei, si spunendu-le, că am cadiutu in camera cu tote propanerile si amendamentele ce am facutu in interesul loru, mi voru respunde, mutatis mutandis, totu ceea ce a respunsu cetăianul sirianu advocatul său. (Sgomotu mare.)

De altmintere, ca cuvintele mele să nu se esplice falsu si să nu li se dăe ințelesu dusmanosu, éca dechiaru de pe acum că eu nici-de-cum n'am adusul aceste inainte in tipu de amenintare (Sgomotu. Risu); căci nici acelu cetăianu din Siri'a n'a amenintat pe nime, a spusu numai ce a avut la inima, si a arestatu, că perderea procesului nu l'a adusul in desperare. (Sgomotu.)

Acum me rogă a se dă cetire amendamentului meu.

Nota ruilu cetesce: „Amendamentu la budgetul ministerului de culte si instructiune publică, in articolu VI. ca a 2-a rubrica să se pună: a) pentru asociatiunea transilvana pentru literatură si cultură poporului romanu 5000 fr., b) pentru societatea aradana pentru cultură poporului romanu 5000 fl.”

Pest'a, 2 Martiu 1870.

Jos. Hodosiu.

Contra celor dîse de Dlu Hodosiu vorbira: bar. Eötvös, Col. Tisza, Ern. Simonyi si Csernatoni firește, după datena, cu arguminte sofistice. Sprințina pre Hodosiu: Babesiu, Borlea si

Miletică. — Maur. Jókai propuse, ca să se voteze ministrul de cultu unu credetă pentru ajutorarea societăților literare. — Vil. Tot-Paulini cere ajutoriu pentru societatea slovacă: „Matitia slovensca.” — Kassay se încercă a-lu combate, numindu periculosă acea societate.

Propunerile facute in favorul societăților literare, submitându-se votului, eadu tote. — Siedintă se inchia la 2^{1/2} ore d. m.

Domnule Redactore

ală diuarului „Federatiunea”!

Ve rogă a dă locu in colonele stimabilei Dv. diuaru, subsecventului meu respunsu*) la adresă diuarilor magiare „Reforma” și „Sz. H.”

Speru, că nu mi-se va refusă ospitalitatea, mai alesu, cindu este vorba despre o aperare legitima contră atacurilor injuriouse, ce mi s'au adusu prin critică impolită, asupră scrierii mele „Missiunea Occidentalui latinu in Orientul Europei”, publicată in mentionatele diuarie.

Primiti etc.

București, 18 Ian. 1870. Alu Dvostre

V. Maniu m. pr.

Domnilor Redactori ai diuarilor „Reforma” și „Sz. H.”

Domnilor!

Totu omulu atacat, are sacerul dreptu de aperare la tote națiunile civilizate, si chiară la selbatici!

In virtutea acestui dreptu, vinu si eu a ve cere ospitalitate in colonele diuarilor ce redigeti, pentru respunsul meu, la critică ce ati publicat asupră scrierii mele „Missiunea Occidentalui latinu in Orientul Europei”, critica, prin care am fostu atinsu într'un modu pucinu conveniente, pucinu gratiosu si să mai pucinu generosu, dar' cu atâtă mai impolitu si gratuitu.

Nu voiu atinge especturatiunile, cari degradă pre publicistu, binecunoșndu, că insultele nu sunt argumente, precum nice potere a nu este unu dreptu!

De asemenea nu voiu esamenă, deca veritatea istorică, si in specie apellulu nostru la Occidentul consangenu, se traduce in limbă magiară cu terminulu de „pamfletu”; dar' tienu multu a ve incredintă, a incredintă pe naționala magiară in genere si pe lectorii diuarilor Dv. in parte, că adevărul nu este cu informatiunile, ce vi le-ati procurat prin omenii de incredere, cari tindu a ve mistifică, voiindu, să ve assecure, că eu mi-asu si datu numai numele la aceasta scriere, dar' că ea ar fi produsulu barbatilor romani Cisearcăpatini!

Tienu pră multu la demnitatea mea, pentru a nu consenti la unu actu simulat si nu potu fi capabilu de o impostura, insusindu-mi lucrările straine si imprumutandu-li numele meu!

Energiă barbatilor, la cari ve place a face allusiu, inteleptiunea si talentulu loru, anima romanesca si capacitatea de sacrificiu nu li se poate contestă; si este nedreptu, a li-se pune la indoieala curagiul ideelor si alu convictiunilor loru, curagiul, despre care au datu probe in toti tempii si la tote ocaziunile.

Nesigurantia Dv., conscientia nedreptătilor, cu cari ve portati catre Romani ve face potre banitori, in dăună causei, ce aperati, care dejă a perduto drepturile la simpatia națiunilor culte si democratice, er' in primul ordin la occidentul latinu, carui-a detorit in mare parte chiară si successele pasagere.

Nu vi admiră de locu modulu d'a rationă si cu atâtă mai pucinu straneulu sistemul d'a mesură capacitatea creerilor după volumulu scrierii!

Cu tota magulitorea Dv. opiniune, carea se resfacea in escesulu insultelor si in comptulu individualității mele, si care se sforță a pune la indoieala, prin argumente stravagante si desirăte, paternitatea, ce me legă de producțiunea broșurei in cestiune, sub savantulu motivu, că „creerii mei nu potu fi in stare a implé siepte cole de tipariu,” me vedu angajatul in interesul verității, a-mi aperă, nu capacitatea banuita, dar' dreptul paternității?

D'in fatalitate, pentru soliditatea informatiunilor Dv., am apucat să fiu ce-va cunoscutu in lumea româna si chiară la cea straine inca din 1858.

Micul capitalu literar: „Dissertatiunea istorico-critică asupră originei române,” publicata la 1857 in Temisioră, apreciata p'atunci de diaristică magiară si germană; „Convorbiriile mele” asupră literelor române, schimbate cu venerabilulu D. M. Dregiciu edita totu acolo la 1856; articoli politici: „Apelul la bunul sentimentul poporului magiaru; „Peri-va Austria in Hungaria și Hungaria in Austria”; „Autonomia Transilvaniei”; „Justitia magiară in procesul Tofalenilor” etc. publicati in diuariele „Romanul” si „Traianu,” -- in fine broșura cunoscuta Dv. Unitatea la-

*) Nu-lu poturamu publică pana acum din cauza strike-ului culegatorilor.

Red.

tina, au acea-si sorginte, acolă-si raporturi de filiatuie cu slabii mei creeri.

O alta impregjurare si mai incommoda spiretului Dv. banitoru, este că brosura a autodafata, a aparut mai antau in limb'a romana si s'a respandit prin diuariul „Românu” si prin brosura in lumea romana, cu multu mai inainte de editiunea francesa!

Ati facutu, dupa mine, reu a descredita, si cu acesta ocazione, armele de aperare, puse in serviciul causei magiare. Unu cuventu asupr'a epitetului de „pamfletu”, cu care ati gratificat mic'a mea scriere.

Cum? Erá pamfletu scrierea generalului Türr*) si ale essilatorilor Dv. asupr'a regimului absolutistic d'iu 1849—66? Despre decadentia Austriei? Despre terrorismul d'in acel tempu?

Plangerile si suspirurile Hungariei communicate Occidentalui prin scrieri si manifeste magiare contra Austrii, erau ele ore pamphlete?

Ne oprimu aci; lasandu, se respondă istoria si lectorii impartiali.

Aceste disce, nu-mi remane, decâtua a-mi esprime si consideratiunea mea, de carea ati binemeritatu, si administratiunea mea pentru talentul si sagacitatea politica, carea ve distinge ca publicisti si biografi seriosi.

V. Maniu m. p.

VARIETATI.

** (Una institutiune remarcabili.) In satul D'anmor-Parva in districtulu Essex (Anglia) există una institutiune, inca din secolul XIII. D'in interesul capitalului institutiunei se cumpera in fia-care anu una costa de clisa (lardu) si alte de nutrementu, cari se dau cu mare pompa, dreptu remuneratiune, aceluui sociu, care cu anu si una dî in urm'a casatoriei sale vine se dechiarare si se jure, in conscientia curata, inaintea altarului si in facia satului intregu, că in totu tempulu de candu este casatoritu nu s'a certatu cu nevesta sa si nu-i pare

*) La question des Nationalites par le general E. Türr, Paris, 1867.

reu, că s'a insuratu. Inse in registrele anuale a-le acalui satu nu s'a insemnatu in totu tempulu, de candu dateaza aceasta institutiune, decâtua numai trei casuri. — Una buna dovăda, că nu este lucru usioru a o scote la cale cu femeile, fără cărtă. Cine e vinovat?

** (Testamentul unui avocat.) Unu avocat a lasatu nebunilor tota avere sa. Causa pentru care fece acest'a erá notata in testamente in modulu urmatoriu: „Lasu tota avere mea nebunilor, cari o voru intrebuintia dupa placerea loru; acest'a d'in punctu de vedere a-lu dreptatii, pentru că ei sunt sorgintea averei mele.” (d. Merc.)

** Im mormentare a deputatului Ioanu Cucu s'a intemplatu in 7 l. c la 3 ore d. m. cu pompa solemna, observandu-se tote ceremoniele ritului nostru oriental. Sanfa sa Dlu Corhanu, canoniu capit. romanu din Oradea-Mare, ca pontificante, cu DD. Iustinu Popfiu, N. Iutiu si N. Marchisiu invescuti in pomposulu ornatu oriental seversira funebrale. Dnulu Iustinu Popfiu, eminentul oratoru, rostii mai antau romanesc apoii unguresce, cu elocintia dulce si petrun-dietoria a Dsale, unu frumosu discursu funebrale. Impresiunea dorerosa, casiunata prin perderea unui membru junu si plinu de sperantia alu aoperatorilor causei romane, a fostu interpretata cu colorile cele mai viue, asiè, că in immensulu publicu, ce asistă, numai pucini se potura opri de a nu lacremă. Colon'a romana din Pest'a a fostu representata prin unu numeru frumosu de dame romane, deputati, demnitari, comercianti, studinti etc. romani. Am vediut multi deputati mai alesu d'in stang a dietei; ministrul croat Bedekovicu inca era de facia si admiră multu dulcetia si frumsetia limbei romanesci. Audindu vocea dulce si curata a Dlui predicatoru, unii d'in straini siopteau: Ah, ce limba frumosa, parca nu vorbesce, ci canta una dulce melodia. Amicii, colegii si cunoscutii repausatului, ocupandu 40 carutie, insocira secretiu doiosu pana la momentu in cemeteriu grecu-romanu, unde osamentele junelui deputat Ionu Cucu fure date repausului eternu. Fia i tieren'a usiora!

Sciri electrice.

Vie n'a, 5. Martiu. Toti deputatii, afara de poloni, au fostu invitati asta séra la Giskra cu scopu de-a se consultă despre reform'a alegerilor.

Vie n'a, 5. Martiu. Ministeriul este de opinionea, că serisore (refusul la invitarea lui Giskra) lui Rieger si Sladkovski, capii opositionei cehice, n'au ruptu inca firul negociatul loru de impacare.

Paris, 5. Martiu. „Gaulois“ dice, că ducele de Montpensier a fostu primitu in Madridu cu unu entuziasmu nedescriptibile si se va asiedia acolo definitiv. Candidatur'a lui la tronul Ispaniei prinde terenu totu nai mare.

Vie n'a, 7. Martiu. Asta-di la amedia di s'a tienutu unu consiliu ministerial sub presedintia imperatului, relativ la cestiunea consiliilor militari.

Vie n'a, 7. Martiu. In siedint'a de asta-di a comisiunei resolutiunarie s'a respinsu : ai an-tai propunerea lui Rechbauer, dupa aceea s'e continuat desbaterea a supr'a resolutiunii galiciene. Cestiunea nu s'a submisu la votu. Ministr Hasner dechiară eu ocazionea desbaterei că el nu poate vota, ca justitia penale, cca civile si le gelatiunea dreptului montanicu s'e se trece in cadrul dietei; legislatiunea penale polit'ana inse-pote trece. Cu privire la legislatiunea despre organizarea tribunalelor judecatore ci si administrative min. Giskra observa că este cu nepotintia s'e se lase legislatiunei tierei, fara a se periclită unitatea si poterea imperiului.

Proprietar si editoriu ALESANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.

Comunicatiunea pre calile ferate.

Pre Linia Statului

Cu Trasura accelerata

Pest'a-Vien'a Vien'a-Pest'a
In tote dilele la 7 ore 32 min. dem. In tote dilele la 2 ore 30 min. dp. m.
Sosesc in Vien'a la 10.57 min. d.m. Sosesc in Pest'a la 9 o. 25. m. sér'a.

Segedinu-Pest'a Pest'a-Baziasiu
Martia si Sambet'a la 2 o.16 m.d.m. Lunasi Vineri-la 9 o. 45 m. sér'a.

Vien'a-Baziasiu.

Vien'a pléca la 7 ore 30 m. dem. la 8 ore — min. sér'a.
Posionu (Pressburg) " 10 " 5 " 10 " 51 " "
Neuhäusel " 1 " 29 " d.midi " 1 " 59 " demin.
Pest'a, sosesc " 4 " 30 " " 5 " 48 " sér'a.
Pest'a pléca " 5 " 23 " " 6 " 31 " demin.
Czegled " 8 " 29 " sér'a " 10 " 29 " "
Segedinu " 12 " 29 " noptea " 2 " 29 " d. am.
Timisior'a " 5 " 24 " demin. "
Baziasiu, sosesc " 8 " 10 " ant. de amedi.

Baziasiu-Vien'a.

Baziasiu pléca la 6 ore 35 min. dupa amédia-di.
Timisior'a " 10 " 43 " noptea la 7 ore 35 min. demin.
Segedinu " 2 " 93 " demin. " 12 " 40 " d. mudi.
Czegled " 6 " 40 " " 6 " 13 " sér'a.
Pest'a, sosesc " 9 " 5 " " 8 " 30 " "
Pest'a, pléca " 9 " 50 " " 9 " 25 " "
Neuhäusel " 1 " 25 " d.améd. " 12 " 58 " demin.
Posionu " 4 " 46 " " 4 " 23 " "
Vien'a, sosesc " 9 " 39 " sér'a " 6 " 14 " "

Calea fer. de Nordu ung.

Pest'a-S-Tarján. pléca la 8 ore — min. 8 ore 30 min. sér'a.
Steinbruch " 8 " 8 " 8 " 51 " "
Gödöllö " 9 " 18 " 1 " 4 " "
Hatvan " 10 " 30 " 1 " 42 " noptea.
S.-Tarján, sosesc, " 13 " 24 " d.améd. 5 " demin.

S-Tarján-Pest'a.

S.-Tarján pléca la 2 ore 50 min. d. amedi. 10 ore 10 min. sér'a.
Hatvan " 4 " 59 " " 2 " 11 " noptea.
Godöllö " 6 " 3 " " 4 " 20 " "
Steinbruch " 7 " " 6 " 28 " demin.
Pest'a sosesc " 7 " 14 " " 6 " 38 " "

Calea fer. de Sudu (amedia-di).

Bud'a-Triestu Triestu-Kanizsa. * pléca la 6 ore 35 min. demin. 6 ore 20 min. sér'a.
Alba-Regia " 8 " 50 " 9 " 5 " "
Canisia " 1 " 50 " d. améd. 5 " 6 " demin.
Pragerhof " 9 " 27 " sér'a. *) in legatur. cu trasu.
Steinbrück " 12 " 1 " noptea r'a ce merge catra
Triestu sosesc " 8 " 14 " demin. Vien'a.

Triestu-Bud'a. Kanizsa-Bud'a. *

Triestu pléca la 6 ore 45 min. sér'a*) in legatur. cu tra-
Steinbrück " 3 " 45 " noptea sura ce merge catra
Pragerhof " 9 " 30 " demin. Vien'a.
Canisia " 1 " 22 " d. amedi la 9 ore — m. sér'a.
Alba-Regia " 5 " 55 " sér'a. " 5 " 45 " demin.
Bud'a " 7 " 58 " " 8 " 12 " "

Bud'a-Albaregale-Vien'a.

Bud'a pléca la 6 ore 35 min. demin.
Alba-Regia, sosesc " 8 " 39 " "
Szönyu-nou " 10 " — " "
Vien'a, sosesc " 2 " 25 " "
Vien'a, sosesc " 8 " 2 " sér'a.

Vien'a-Albaregale-Bud'a.

Vien'a pléca la 7 ore 42 min. demin.

Szönyu-nou " 2 " 10 " d. amédia-di.

Alba-Regia, sosesc " 5 " 38 " "
pléca " 5 " 55 " "

Bud'a sosesc " 7 " 8 " 5 sér'a."

Calea fer. spre Tis'a.

Vien'a-Pest'a-Casiov'a.

Vien'a pléca la 8 ore — min. sér'a 7 ore 45 min. demin.
Pest'a " 6 " 30 " demin. 5 " 19 " sér'a.
Czegled " 9 " 39 " " 6 " 4 " "
Szolnok pléca " 10 " 57 " " 6 " 17 " "
Püspök-Ladány " 1 " 39 " damédi. 1 " 3 " "
Dobritiencu " 3 " 5 " " 3 " 48 " demin.
Nyiregháza " 4 " 33 " " 6 " 24 " "
Tocai pleca " 5 " 31 " sér'a 8 " 9 " demin.
Micsoltiu " 7 " 24 " " 10 " 46 " "
Casiov'a sosesc " 9 " 56 " " 1 " 51 " noptea.

Vien'a-Pest'a-Aradu.

Vien'a pléca la 8 ore — min. sér'a.
Pest'a " 6 " 31 " demin.
Tlegledu " 9 " 24 " "
Solnocu " 10 " 16 " "
Mező-Tur " 11 " 29 " dp. amédia-di
Ciab'a " 1 " 9 " "
Aradu sosesc " 2 " 52 " "

Vien'a-Pest'a-Oradea-Mare.

Vien'a pleca la 8 ore — minute sér'a.
Pest'a " 6 " 30 " dem.
Tiegledu " 9 " 39 " "
Püspök-Ladány " 2 " 7 " dp. amedi.
Berettyó-Ujfalau " 3 " 16 " "
Oradea-Mare, sosesc " 4 " 31 " "

Casiov'a-Pest'a-Vien'a.

Casiov'a pléca la 5 ore 21 min. demin. la 12 ore 1 min. mudi.
Micsoltiu " 7 " 55 " " 3 " 20 " d. mudi.
Tocai " 9 " 37 " " 5 " 50 " sér'a.
Nyiregháza " 19 " 39 " " 7 " 33 " "
Dobritiencu " 12 " 19 " indi. " 10 " 26 " noptea
P. Ladány " 1 " 57 " dp. mudi. " 12 " 39 " demin.
Solnocu " 4 " 39 " " 4 " 39 " "
Tiegledu sosesc " 5 " 46 " sér'a " 5 " 55 " "
Pest'a " 8 " 40 " " 8 " 56 " "
Vien'a " 6 " 14 " demin. " 6 " 89 " sér'a.

Aradu-Pest'a-Vien'a.

Aradu pléca la 12 ore 26 min. ant. de amdi.
Ciab'a " 2 " 7 " dp. amédia-di.
Mező-Tur " 3 " 43 " "
Solnocu " 5 " — " "
Tiegledu sosesc " 5 " 48 " sér'a.
Pest'a " 8 " 40 " "
Vien'a " 6 " 3 " demin.

Oradea-Mare-Pest'a-Vien'a.

Oradea-Mare pléca la 10 ore 20 min. ant. mudi.
Berettyó-Ujfalau " 11 " 44 " "
P. Ladány sosesc " 1 " 55 " dp. mudi.
Tiegledu " 5 " 33 " sér'a.
Pest'a " 8 " 49 " "
Vien'a " 6 " 14 " demin.

Mohaci-Barciu.

Mohaci pleca la 7 ore 55 min. 12 ore — min. la mudi.
Vilani " 8 " 50 " 1 " 20 " "
Üszög " 4 " 55 " 10 " 3 " ant. mudi.
Cinciu-Besericu) sosesc la 5 " 8 " demin. 10 " 10 " ant. mudi.
(Fünfkirchen) pléca la 5 " 58 " dp. mudi. 7 " 23 " pléca.
Szigetvár " 7 " 15 " " 1 " 15 " dp. mudi.
Barciu, so esce " 8 " 27 " " 2 " 27 " "

Barciu-Mohaci.

Barciu pleca la 1 ora 25 min. la mudi. 6 ore 30 min. dp. mudi.
Szigetvár " 2 " 52 " dp. mudi. 7 " 7 " sér'a.
Cinciu Besericu, sosesc 4 " 12 " 9 " 17 " "
" pléca la 7 " 10 " " demin. 10 " 42 " ant. mudi.

Cinci-Besericu pléca la 5 ore 30 m. dp. mudi. 9 o. 47 m. sér'a.
Üszög " 7 " 40 " " demin. 11 " 15 " aut. mudi.
Vilani " 8 " 52 " " , 12 " 27 " la mudi.
Mohaci sosesc " 9 " 46 " " , ant. mudi. 1 " 21 " " , 8 " — " séri.

Prim'a Cale ferate transilvana.

Aradu-Alb'a-Jull'a (Belgradu).
Aradu pléca la 6 ore 12 min. demin.
Radna " 7 " 24 " "
Soborsinu " 9 " 7 ant. mudi.
Il'a " 10 " 27 " "
Dev'a " 11 " 16 " "
Orestia " 11 " 21 " la mudi.
Vintiu-inf. " 1 " 25 dp. mudi.
Alba-Iuli'a, sosesc " 1 " 45 " "

Alba-Iuli'a-Aradu.

Alba-Iuli'a pléca la 4 ore 41 min. demin.
Vintiu-inf. " 5 " 15 " "
Orestia " 6 " 7 " "
Dev'a " 7 " 7 " "
Il'a " 7 " 53 " "
Soborsinu " 9 " 12 " ant. mudi.
Radna " 10 " 47 " "
Aradu sosesc la 11 " 50 " "

Trasurile cu persone se imprenu la Aradu cu calea fer. de Tis'a in ambe direzioniile.

Navigatiunea (Plutirea)

cu vaporele societati Danubiane imp. reg. priv.

Vaporele cu caletorii pléca:

Vien'a-Pest'a: in tote dilele la 6½ ore deminetia.
Jaurinu-Pest'a: in tote dilele la 12 ore inainte de amedi.
Pest'a-Esagu: luni-a, marti-a, mercuri-a, vineri-a si sambet'a la 7 o. demin.
Pest'a-Semlinu-Belgradu: luni-a, mercuri-a si sambet'a la 7 ore demin.
Pest